

За невработени информатичари ќе има работа во Владата **Владимир Николоски**

Развојот на информатичкото општество во Македонија е еден од приоритетите на актуелната влада. Задолжен за спроведување на амбициозните проекти со кои Владата сака да ја зголеми интернет-пенетрацијата во земјава и да го осовремени секојдневието на граѓаните е Иво Ивановски, министер без ресор, задолжен за информатичко општество. Тој на оваа функција доаѓа од „Пласколит инк“, најголемата приватна компанија во светот за производство на плексиглас, каде што бил раководител на ИТ-одделот. Вели дека во администрацијата има хроничен недостиг од информатички кадар.

Како станавте министер?

- Две години му бев советник на премиерот Никола Груевски и му помогнав во составувањето на програмата во 100 чекори. Тој имаше иницијатива да се формира ново министерство за информатичко општество и по негова покана дојдов да го водам министерството. За жал, оваа иницијатива се уште не се реализира. Се надеваме дека министерство ќе се формира бидејќи идејата ни е да бидеме партнер со приватниот ИТ-сектор и заеднички да работиме на развивање на информатичкото општество во Македонија.

До каде е проектот компјутер за секое дете?

- Овој проект ќе оди во неколку фази. За годинава е предвидено да се набават 50.000 компјутери. Уште 100.000 компјутери ќе се купат во следните две години. Проектот ќе се спроведува во неколку фази бидејќи голем број училишта во Македонија немаат електрична инфраструктура што ќе го издржи оптоварувањето од компјутерите. Во повеќе училишта не постои и соодветна заштита и постои можност компјутерите да бидат оштетени или украдени. Се надеваме дека ќе се развие свеста дека компјутерите се набавуваат за доброто на учениците.

Дали ќе се купуваат популарните евтини лап-топи?

- Во овие фази нема да ги набавуваме популарните лап-топи. Веќе се подготвени конфигурации на вообичаените персонални компјутери, меѓутоа не можам да ги откријам бидејќи целата постапка за набавка ќе оди преку јавен тендер. Ке почекаме новите лап-топи да излезат на пазарот и ќе видиме каков ефект ќе има нивното користење во другите држави. Потоа и ние ќе можеме да експериментираме.

Колку ќе чини реализацијата на овој проект? Ќе има ли меѓународен тендер?

- За годинава во буџетот се предвидени 10 милиони евра за набавка на компјутери. Владата работи во насока на развој на домашната ИТ-индустрија, така што идејата ни е да ги ангажираме домашните компании. Ако тие немаат капацитет сами да учествуваат во тендерската постапка ќе треба да формираат некаков вид конзорциуми. Сепак, за овој проект ќе се ангажираат македонските фирми.

Што станува со проектот за бесплатен Интернет за сите граѓани?

И овој проект ќе се одвива во три фази. Во првата граѓаните ќе можат да користат бесплатна интернет-врска во период од четири дена и тоа на крајот од март. Втората фаза ќе трае месец и половина и тоа од 8 декември до 19 јануари и третата фаза ќе трае месец и половина во истиот период 2008-2009 година. За оваа намена веќе се одвоени буџетски средства, меѓутоа бидејќи ќе следува тендерска постапка, не можам да ја откријам сумата. Ке бараме од операторите што ќе победат на тендерот да обезбедат повеќе линии за пристап бидејќи во претходните неколку наврати кога Владата обезбеди бесплатен Интернет, поради голем број јавувања имаше блокада на пристапот.

Кога е-здравствените картички ќе ги заменат книшките?

- Тоа е огромен проект. Веќе ги разгледуваме искуствата од другите држави и се консултираме за начинот на кој би го спроведувале овој проект колкави ќе бидат трошоците. Се работи за обврска што Македонија мора да ја исполни доколку сака да влезе во Европската Унија. Проектот предвидува секој граѓанин да има електронска картичка со која ќе се евидентира кои лекови ги купувале, каде што се прегледувале и сите податоци од нивната здравствена историја. Имплементацијата на овој проект ќе трае најмалку три до четири години, меѓутоа ќе биде многу полезен.

До каде е информатизацијата во судството?

- Во судството е потребно да се направи добар систем за менаџирање документи во кој ќе треба да се евидентираат сите судски спорови од 1990 година досега. Во иднина секој граѓанин ќе може да оди на веб-портал и да следи до каде одреден судски процес, дали е закочен, зошто е закочен и што треба да направи. Се уште се креира начинот на кој ќе се имплементира овој проект, во почетокот е потребно да се дигитализираат сите судски документи. Проектот е се уште во Министерството за правда.

Има ли во Владата доволен број информатичари способни да ги истуркаат овие амбициозни проекти?

- Можам да кажам дека во администрацијата има хроничен недостиг од ИТ-кадар. Ако има информатичари во Македонија што се без работа, а сакаат да работат, би требало да се јават во Владата и сигурен сум дека ќе им најдеме работа. Службеничките плати се мали, меѓутоа ние ја градиме историјата на Македонија кога се работи за информатичко општество, така што тие ќе имаат можност да бидат дел од таа историја. Ќе можат да стекнат искуство што не може да се добие во приватниот сектор. Ќе имаат можност да се развиваат во информатичката технологија во здравството, судството, мрежно поврзување и многу други сектори што не можат да го стекнат на друго место. Се надеваме дека со отворањето на новиот универзитет во Штип секоја година во земјава ќе има повеќе од 2.000 студенти по информатички науки. Владата ќе доделува и 125 стипендии за информатичари. Во таа насока, подготвуваме уште еден проект за дообука или дополнителна едукација за невработени електроинженери и невработени од други технички струки. Со поддршка од Владата и од приватниот сектор и мала партиципација на невработените тие ќе можат да се обучат и во периоди од три до шест месеци да станат експерти во одредени информатички сегменти како Оракл, Мајкрософт и слично. Ваков кадар на Македонија ќе и биде потребен кога ќе дојдат странските инвеститори. Тие најпрво тоа го бараат.

Ќе го продолжи ли Владата стратегискиот договор со Мајкрософт?

- Договорот завршува на крајот од годинава. Засега немаме конкретни намери за продолжување на договорот. Се уште го анализираме и дополнително ќе се одлучува за понатамошната соработка. Треба да се види каква е фактичката состојба со набавка на лиценциран софтвер за да знаеме што понатаму. Мајкрософт веќе реализира неколку квалитетни проекти за електронска влада.